

ଏ.କେ. ଯାଧବ

ବନାମ

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ

ମାର୍ଚ୍ଚ 26, 1997

[କେ. ରାମସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ଡି.ପି. ଖାଧିଆ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିସ୍ତମ୍ଭ]

ସେବା ଆଇନ:

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସିଭିଲ୍ ସର୍ଭିସେସ୍ (ସିସିଏ) ନିୟମାବଳୀ, 1966:

ନିୟମ 2 (a), 9 ଏବଂ 10 – ନିଲମ୍ବନ - ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ –
ତହସିଲଦାର - ଅବୈଧ ଅନୁଗ୍ରହ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ - ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲା
ପଞ୍ଜିକୃତ - ତଦନ୍ତ ବିଚାରାଧୀନ କମିଶନର ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କଲେ — ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ
ତହସିଲଦାର ନିୟୁତ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହୋଇଥିବାରୁ କମିଶନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ନଥିଲେ ବୋଲି
ଆଧାରରେ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା - ରାୟ ଅନୁସାରେ, ନିୟମ 9 କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା
ଦ୍ୱାରା ଆୟୁକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନରେ ରଖିବାକୁ କ୍ଷମତା ପାଇଛନ୍ତି ।

ୟୁ. ପି. ରାଜ୍ୟ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ମନ୍ତ୍ରୀ ପରିଷଦ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ସଞ୍ଜୀବ ରାଜନ, [1993]

Suppl. 3 SCC 483, ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ।

ଦେଖାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେଖାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 2665 /1997

O.A. ସଂଖ୍ୟା 2193 ର 1996 ମାମଲାରେ ଜବଲପୁର ସ୍ଥିତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ପ୍ରଶାସନିକ
ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ 14.10.1996 ତାରିଖର ରାୟ ଓ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଏସ୍.ଏସ୍. ତିୱାରୀ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଏସ୍.କେ. ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ ଏବଂ ଶ୍ରୀମତୀ ଯୋଗମାୟା ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଯେତେବେଳେ ଆବେଦନକାରୀ ଜଣେ ତହସିଲଦାର ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଥିଲେ, ସେ 20 ମାର୍ଚ୍ଚ 1996 ରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା 20,000 ଟଙ୍କା ବେଆଇନ ଡ୍ରଷ୍ଟି ଦାବି ଏବଂ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମ୍ଭାଷ୍ୟ ସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଗ୍ରାମ ବିଚ୍ଛାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ତାଙ୍କ ପଦବୀର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସହିତ ସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଏହା ଏକ ଆଇନଗତ ପାରିଶ୍ରମିକ ନୁହେଁ ।

21 ମାର୍ଚ୍ଚ 1996 ରେ ଆୟୁକ୍ତ ତଦନ୍ତ ଚାଲିଥିବାବେଳେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବିତ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ ଜବଳପୁର ଖଣ୍ଡପୀଠର ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ 14 ଅକ୍ଟୋବର 1996 ତାରିଖରେ ଓ.ଏ. ନଂ 2193/96 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା ଖଣ୍ଡନ କରିଥିଲା । ତେଣୁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ଵାରା ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅଧିକତା ଶ୍ରୀ ଶିବ ସାଗର ତିୱାରୀ ଦାବି କରିଛନ୍ତି ଯେ, ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ସିଭିଲ୍ ସର୍ଭିସ (CCA) ନିୟମ, 1966 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ନିୟମ') ର ନିୟମ 2(a) ଅନୁସାରେ "ନିୟୁକ୍ତିକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ"ର ପରିଭାଷା ଅନୁଯାୟୀ, ତହସିଲଦାର ଏବଂ ନାଏବ ତହସିଲଦାରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିୟୁକ୍ତିକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଥିବାରୁ, ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ତଦନ୍ତ ଚାଲିଥିବାବେଳେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କିମ୍ବା କ୍ଷମତା ନଥିଲା । ଏହାର ସମର୍ଥନରେ, ସେ *ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ମନ୍ତ୍ରୀ ପରିଷଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ବନାମ *ସଞ୍ଜୀବ ରାଜନ*, [1993] Suppl. 3 SCC483 ରେ ଏହି କୋର୍ଟଙ୍କ ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି । ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନଟି ହେଉଛି ଯେ ଏହି ଯୁକ୍ତି ଆଇନଗତ ଭାବେ ଠିକ୍ କି ? ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ନିୟମ 2 (h) ଅନୁଯାୟୀ "ସେବା" ଅର୍ଥ ହେଉଛି ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ କନିଷ୍ଠ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା, ଯେଉଁଥିରେ ତହସିଲଦାର ଏବଂ ନାଏବ ତହସିଲଦାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ନିୟମ 2(a) ଅନୁସାରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସନ୍ଦର୍ଭରେ "ନିୟୁକ୍ତିକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି — "(i) ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯିଏ ସେହି ସେବାରେ ନିୟୁକ୍ତି କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ, ଯାହାର ସେହି ସମୟରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ସଦସ୍ୟ ଅଟନ୍ତି କିମ୍ବା ସେହି ସେବାର ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀରେ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟନ୍ତି;" "କିମ୍ବା (ii) ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଯେଉଁ ପଦବୀ ଧାରଣ କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ପଦବୀକୁ ନିୟୁକ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ; କିମ୍ବା (iii) ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯିଏ ମାମଲା ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ସେହି ସେବା, ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ପଦବୀରେ ନିୟୁକ୍ତ କରିଥିଲେ;" "କିମ୍ବା (iv) ଯେଉଁଠାରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ

ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସେବାରେ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ଥିବା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ପଦବୀକୁ ମୂଳତଃ ଧାରଣ କରିଥିବା ସ୍ଥିତିରେ ସରକାରଙ୍କ ନିରନ୍ତର ଚାକିରିରେ ରହିଥାଇ, ସେହି ସେବା କିମ୍ବା ସେହି ସେବାର କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ସେହି ପଦବୀକୁ ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ, ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସର୍ବୋଚ୍ଚ, ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ।" "କିନ୍ତୁ ଅନୁଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ "ନିଲମ୍ବନ" ସମ୍ପର୍କରେ, ଚତୁର୍ଥ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରାଯାଇଛି । ନିୟମ 2(d) ରେ "ଶାସନାତ୍ମକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" ବୋଲି ଅର୍ଥ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉକ୍ତ ନିୟମମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଏକ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିୟମ 10 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଯେକୌଣସି ଦକ୍ଷ ଦେବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ । ନିୟମ 9 ର ଉପ-ନିୟମ (1) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ, ନିଯୁକ୍ତିକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ଯାହାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଛନ୍ତି, କିମ୍ବା ଶାସନାତ୍ମକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ବିଶେଷ ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା ଏହି ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କରାଯାଇଥିବା ଯେକୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କରିପାରିବେ ।

" (a) ଯେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାର କରାଯାଉଛି କିମ୍ବା ବିଚାରାଧୀନ ଅଛି, କିମ୍ବା

(b) ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ଅପରାଧିକ ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାମଲା ଚଳେ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ବିଚାରାଧୀନ ଅଛି;

କିନ୍ତୁ ଯେଉଁଠାରେ ନିଲମ୍ବନର ଅନ୍ୟ ଏକ ପଦକ୍ଷେପ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ନିମ୍ନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଆଯାଇଥାଏ, ସେପରି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତୁରନ୍ତ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ରିପୋର୍ଟ କରିବେ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ତେଣୁ, ଏହା ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହେଉଛନ୍ତି ନିଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଧିକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଯାହାଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା ଅନୁଶାସନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ସରକାର 1977 ଅଗଷ୍ଟ 8 ତାରିଖର ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ଵାରା ନିୟମଗୁଡ଼ିକରେ ସଂଶୋଧନ କରିଥିଲେ, ଯାହା 1977 ଅକ୍ଟୋବର 7 ତାରିଖରେ ରାଜ୍ୟ ଗେଜେଟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି:

"ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ (ଅଣ-ମନ୍ତ୍ରୀସ୍ତରୀୟ) :ସ୍ତମ୍ଭ (3) ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା ସେହି ବିଭାଗର କମିଶନରଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରେ ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅପରାଧୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସ୍ତମ୍ଭ (4) ହଟାଇବା, ବହିଷ୍କାର କରିବା ଏବଂ ପଦବୀ ହ୍ରାସ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତାକୁ ସୂଚିତ କରେ ।

ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ଯେ, ଉଚ୍ଚ ନିୟମମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତା କମିଶନରଙ୍କୁ ପ୍ରତିନିୟୋଗ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଫଳରେ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଉଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହିତ ନାଏବ ଡିପ୍ୟୁଟିଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଗ୍ରାମ୍ ଆଧାରରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ରୁଜୁ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧ ନଂ 49/96 ମାମଲା ଚାଲିଥିବା ଏବଂ ତଦନ୍ତାଧୀନ ଥିବାରୁ, ନିୟମ 9 ର ପ୍ରୟୋଗ ଫଳରେ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ ରଖିବାର ଶକ୍ତି ମିଳିଛି । ସଞ୍ଚାର ରାଜନୀତି ମାମଲାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ବିବାଦ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସେହି ମାମଲାରେ, ଯେତେବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଧନ ଅପହରଣ ଅଭିଯୋଗର ତଦନ୍ତ ଚାଲିଥିବାବେଳେ ନିଲମ୍ବନ ରଖାଯାଇଥିଲା, ପ୍ରଥମେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ନିଲମ୍ବନ ଆଦେଶଟି ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହୋଇ ଅକାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହାପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଦେଶ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ, ରାଜ୍ୟ ପାଖରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ସମାନ ଢଙ୍ଗରେ ନିଲମ୍ବନ ଆଦେଶ ଜାରି କରିବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଦେଶ ରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ, ପ୍ରଥମ ଆଦେଶଟିର ଅବଧି ସରିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଏଭଳି ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଦେଶ ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ନିଲମ୍ବନର ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଦେଶ ଜାରି କରିବାର କ୍ଷମତା ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ସେହି ନିଲମ୍ବନ ଆଦେଶଟି ତୁରନ୍ତ ଫଳାଫଳ ଅନୁସାରେ ହେବ । ସେଥିରେ ଥିବା ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ, ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି, ବର୍ତ୍ତମାନର ତଥ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ତଦନୁଯାୟୀ, ଏହି ଆବେଦନ ଖାରଜ ହୋଇଛି । ଖର୍ଚ୍ଚ ନାହିଁ

ଆର.ପି.

ଆବେଦନଟି ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ତ୍ରାକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ଅନୁବାଦିକା:

ତପସ୍ୱିନୀ ବିଶ୍ୱାଳ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ,

କଟକ ।